

MUZEJ ĐAKOVŠTINE

TIŠOV

MAĻA RETROSPEKTIVNA IZLOŽBA

kolovoz-listopad 2004.

Muzej Đakovštine

IVAN TIŠOV
(1870.-1928.)

Đakovo, kolovoz 2004.

Nakladnik:

Muzej Đakovštine Đakovo

Za nakladnika:

Borislav Bijelić

Autor izložbe i kataloga:

Borislav Bijelić

Lektor:

Ivan Kunštić

Grafička obrada:

Hardy, Đakovo

Tisak:

Tipografija d.d. Đakovo

Naklada:

250 primjeraka

Naslovnica: Autoportet (oko 1917.), ulje na kartonu, 51 x 37 cm

CIP - Katalogizacija u publikaciji
GRADSKA I SVEUČILIŠNA KNJIŽNICA OSIJEK

UDK 75 Tišov, I.(064)

TIŠOV, Ivan

Ivan Tišov : (1870.-1928.) : <mala retrospektivna izložba : Muzej Đakovštine, kolovoz - listopad> / <autor izložbe i teksta Borislav Bijelić>. - Đakovo : Muzej Đakovštine, 2004.

ISBN 953-7128-06-7

1. Bijelić, Borislav

440803002

ISBN 953-7128-06-7

Slikar koji nije imao snage prihvatiti izazove svoga vremena

Puno je momenata, pa i onih, na prvi pogled ekstremno benignih, koji čovjeku mogu bitno odrediti životni put. Slikaru Ivanu Tišovu, nema sumnje, život je odredila umjetnost, napose slikarstvo, a njegov prvi doticaj s predmetom kasnijih trajnih preokupacija zbio se u Đakovu, u katedrali koja je svoje završne konture dobivala upravo u vrijeme njegova rođenja.

Ivan Tišov rođen je u Viškovicima, selu u neposrednoj blizini Đakova, 2. veljače 1870. godine. U rodnom mjestu završio je osnovnu školu, da bi potom pohađao prvi razred gimnazije kojeg je, kao izrazito umjetnički talentiran, napustio, i u Zagrebu upisao Obrtnu školu. Po njenom završetku dobio je stipendiju, prvo za Kunstgewerbeschule u Beču, a potom i Akademiju u Münchenu. Iako se dobivanje stipendije, pogotovo u ono vrijeme, doima kao privilegija - što je ona uistinu i bila - za Tišova će to, u kreativnom smislu, zasigurno biti kontraproduktivno. Naime, za uloženu financijsku potporu u njegovo školovanje Herman Bollé i Iso Kršnjavi potraživali su određeni broj sasvim konkretnih, uglavnom dekorativnih radova. Mladom slikaru prve narudžbe vjerojatno su imponirale, no kako se njihov broj povećavao i bivao vremenski strogo određen, bilo je za očekivati da će i prvotno zadovoljstvo splasnuti. Tim više što se Kršnjavi, na vrhuncu svoje moći, nije libio imperativnih sugestija koje su morale otupljivati kreativni potencijal tog, kako ga je nazvao Matko Peić, Slavonćine, bonvivana i erotika.

Koliko je daleko išao Kršnjavi u instrumentalizaciji Tišova i njegovih kolega disperziranih po učilištima Beča i Münchena (Iveković, Frangeš, Crnčić, Valdec, Čikoš) najplastičnije se vidi kroz Kršnjavijevu ambiciju da primjereno uredi interijer zgrade Odjela za bogoštovanje i nastavu. Da bi njegova vizija uređenja prostora, zasnovana na slikarstvu preraphaelitsko – nazarenske poetike, bila što bliže spomenutim slikarima, on im je omogućio studijske boravke u Italiji (isprativši ih na

put eksplicitnim uputama o tomu što i kako trebaju gledati). U članku *Pogledi na razvoj hrvatske umjetnosti u moje vrijeme* Kršnjavi je o uređenju zgrade Odjela za bogoštovanje i nastavu, između ostalog, istaknuo i ovo: "Htio sam, da tu slike i skulpture sjećaju na bogoštovanje, nastavu, znanost i umjetnost i na četiri fakulteta sveučilišta, a na stijenu da dođu slike iz hrvatske kulturne povijesti. Htio sam nadalje, – ističe Kršnjavi – da jedna soba bude u pompejanskom stilu slikara, jer je klasična prošlost jedan od glavnih temelja naše nastave, a drugu sam sobu dao urediti u stilu renesance, jer smo prožeti duhom toga društvenog pokreta... Htio sam, da u toj zgradi mladi naši umjetnički početnici nađu prvu priliku, gdje će se usposobiti za velike monumentalne zadaće isto kao što su se umjetnici u srednjem vijeku i u doba renesance učili na velikim monumentima, gdje su kasnije i kao gotovi umjetnici radili."

Kada danas pogledamo novouređeni prostor Odjela za bogoštovanje i nastavu (tj. Hrvatskog instituta za povijest) teško je ne konstatirati da je Kršnjavi u svojem naumu uglavnom uspio, te kako mu je u tomu, u znatnoj mjeri, svojim minucioznim radovima pripomogao i Ivan Tišov. Alegorijskim kompozicijama *Bogoštovanje*, *Umjetnost*, *Nastava* i *Znanost*, instaliranim u *Zlatnoj dvorani* Odjela, Tišov je opravdao Kršnjavijeva očekivanja (doduše, kasnije je Kršnjavi imao određenih objecka na neke od spomenutih slika) kao, uostalom, i očekivanja većeg dijela onodobne likovne kritike. Upravo s tim radovima Tišov je stao uz bok najznačajnijih hrvatskih slikara onoga vremena. Njegova slikarska budućnost činila se tako izvjesnom.

Da nije bilo Kršnjavog Tišov bi se vjerojatno razvijao u nekom drugom pravcu. Njegov osnovni problem bio je taj što nije imao snage Kršnjavom reći: "E sad je dosta!" A i kako bi? Ta Kršnjavi mu je, barem u toj fazi, uspio nametnuti slikarske uzore, u nacionalnim okvirima osigurao mu je stanovitu afirmaciju koja je Tišovu, kao mladom slikaru, zasigurno morala imponirati, zaposlio ga je kao strukovnog učitelja za slikanje i prostoručno crtanje na Obrtnoj školi u Zagrebu i tako mu osigurao stalne izvore prihoda, osigurao mu je i atelje... Između slobode djelovanja, s jedne strane, i sigurnosti pod patronatom Izidora Kršnjavog, s druge, Tišov je izabrao ovo potonje. Posljedice takve odluke bile su dalekosežne.

Tim činom Tišov si je priskrbio atribuciju dekorativnog slikara, atribuciju koja ga je pratila kroz cijeli život i koja, nažalost, nije bila lišena smisla.

Ako je susret sa slikarom Seitzom u đakovačkoj katedrali (i fascinacija njegovim freskama) bio prvi važniji događaj koji je Tišova usmjerio prema slikarstvu kao svojevrsnoj avanturi duha, susret sa Izidorom Kršnjavijem trajno će odrediti njegovo mjesto i ulogu u povijesti hrvatskog slikarstva.

Spomenuta teza o Tišovu kao slikaru dekorateru nesumnjivo je točna, ali točnim se čini i to da se on, barem u nekim periodima svog stvaralaštva, s tom kvalifikacijom nije olako mirio. Pa čak ni u svojoj mladalačkoj fazi kada je utjecaj mecena bio najveći. Da je to uistinu tako mogli bismo navesti znatan broj radova nastalih ponajprije na prijelazu stoljeća, ali i ranije. U njegovim "često mrtvim dekoracijama može (se) naći neobično živih detalja. Kao većina slavonskih slikara i Tišov je bio osjetljiv ne samo na ljepotu, nego dapače na vizuelni gurmanluk likovne materije pa se u mnogoj njegovoj dekoraciji može naći tu komad čipke i narukvica ili tamo uvojak kose i naušnica u sjeni uha – parcele pune optičke delikatese, kojoj draž dolazi od nekog gotovog sluha za pikturalnu pikantnost."

Poput citiranog mišljenja Matka Peića, sličnog je mišljenja bio i Grgo Gamulin, povjesničar umjetnosti za kojeg se baš i ne bi moglo reći da je imao previše razumijevanja za ono što je Tišov desetljećima radio. No, ni on nije mogao ne uočiti slikarevu rafiniranost u izradi studija anđela, relevantnost jedne *Turkinjice* i pojedinih crteža. Neki su drugi likovni kritičari pak isticali akvarele kao diktatima nesputane, imanentne Tišovljeve kreacije.

Na prijelazu stoljeća, pod utjecajem Vlahu Bukovca, kod Tišova su prisutni određeni pomaci, kako u motivima (povećani senzibilitet za teme iz narodnog života, mitologiju i prirodno okruženje), tako i u globalnom približavanju simbolizmu, tj. secesiji. Nažalost, magistralni pravci njegova slikarskog diskursa ostali su isti. Značajnije se nisu promijenili niti nakon kraćeg boravka u Parizu tijekom 1913. i 1914. godine. Doduše, neke naznake da bi Tišov upravo u Parizu mogao doživjeti radikalniju slikarsku transformaciju, postojale su. "Daleko od diktata naručba, ne savjetovan od bilo koga i bilo čega, prepušten isključivo svom temperamentu zdravog slavonskog seljaka u Parizu

1913. i 1914. godine nije vidio alegoriju bilo čega. Vidio je ni s čim opterećeno golo žensko tijelo. Čovjek ne može skoro vjerovati svojim očima kako taj jučerašnji dekorater na granici frigidnosti, odjednom u Parizu ne samo da živo crta, nego u ritam poteza crvene krede unosi vibraciju svog jakog muškog nerva. Ne bi se pretjeralo ako bi se reklo da je Tišov u Parizu na akademiji Julian nacrtao, ako ne već najbolje, a ono likovno najživlje aktove i to najbolje i najživlje među svim hrvatskim slikarima od Karasa do Kraljevića."

Povratkom iz Pariza nije se, zapravo, desilo ništa spektakularno. Tišove dominantne slikarske preokupacije ostale su iste. On jednostavno nije imao snage, a čini se ni volje, da u svoju slikarsku poetiku unese bilo kakve, pogotovo ne značajnije inovacije. Čak štoviše, čini se da je nastupila određena regresija, involucija koja će posebnog maha uzeti u zadnjem desetljeću njegova života kada mu narudžbe (novac) postaju primarni slikarski pokretači. Doduše, narudžbe su, kako smo već istaknuli, bitno obilježje i njegovog dotadašnjeg slikarskog opusa, ali Tišovljev odnos prema njima, najčešće, nije bio isti. Do izbijanja Prvog svjetskog rata, pored već u ovom tekstu spomenutih, kao značajnije treba istaknuti slike za Hrvatsko narodno kazalište u Zagrebu, Sveučilišnu biblioteku, te one religiozne problematike: oltar sv. Marije u Zagrebu, ikonostas u unijatskoj crkvi u Plaškom, te sudjelovanje u izradi ikonostasa u Požegi, Korenici, Križevcima i Bjelovaru. Od mnogobrojnih portreta iz naznačenog perioda, a bilo ih je uistinu puno, izdvojit ću samo one Milivoja Dežmana, Vladimira Vidrića, Portret žene, Hermana Bolléa... Poslije završetka Prvog svjetskog rata Tišov, čini se, gubi do tada validne, relativno visoke izvedbeno-tehničke kriterije (uz rijetke izuzetke kao što su npr. slike *Pod Javorom* ili *Plodovi zemlje*), dok strasti, ako je ikada i bila involvirana u njegovo slikarstvo, više nije bilo niti u tragovima. A bez strasti, kako bi rekao jedan veliki filozof, ništa se značajno ne može napraviti.

Borislav Bijelić

Dr. Ivan Dežman, oko 1900.

Marija i Stjepan Radić, 1925.

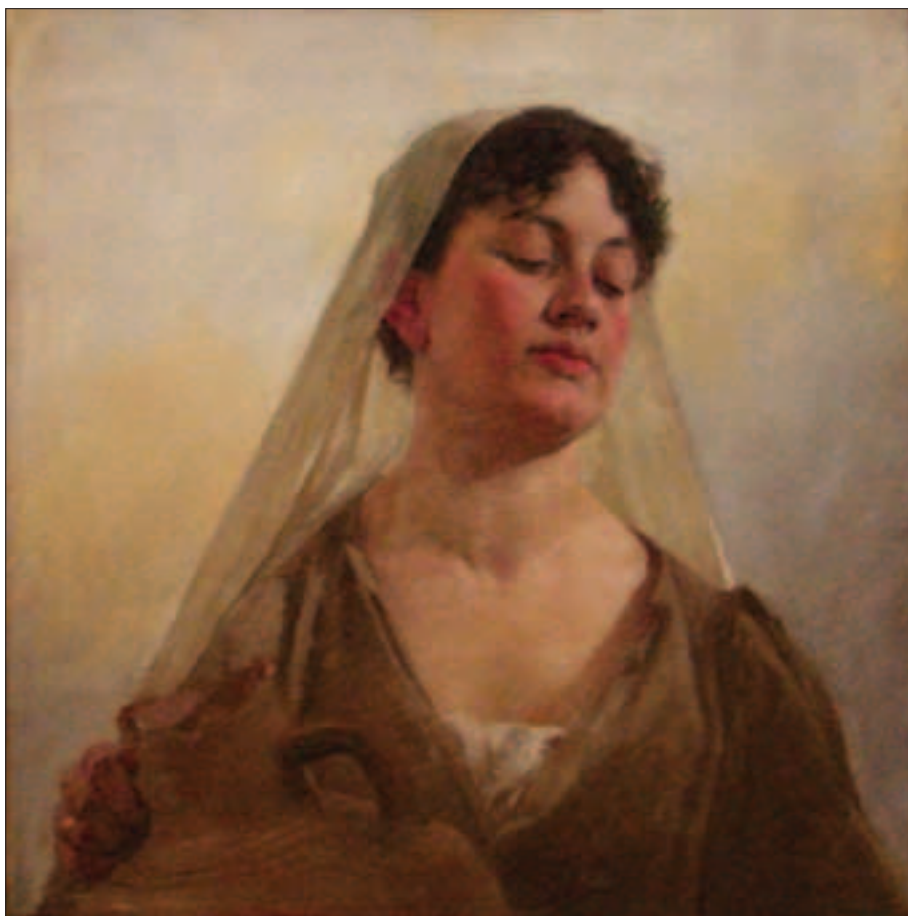
Astronom, oko 1917.

August Košutić, oko 1925.

Mira Košutić, oko 1925.

Studija - Rebeka, 1894.

Hinko Mayer, oko 1915.

Fontana Carpeaux, 1913.

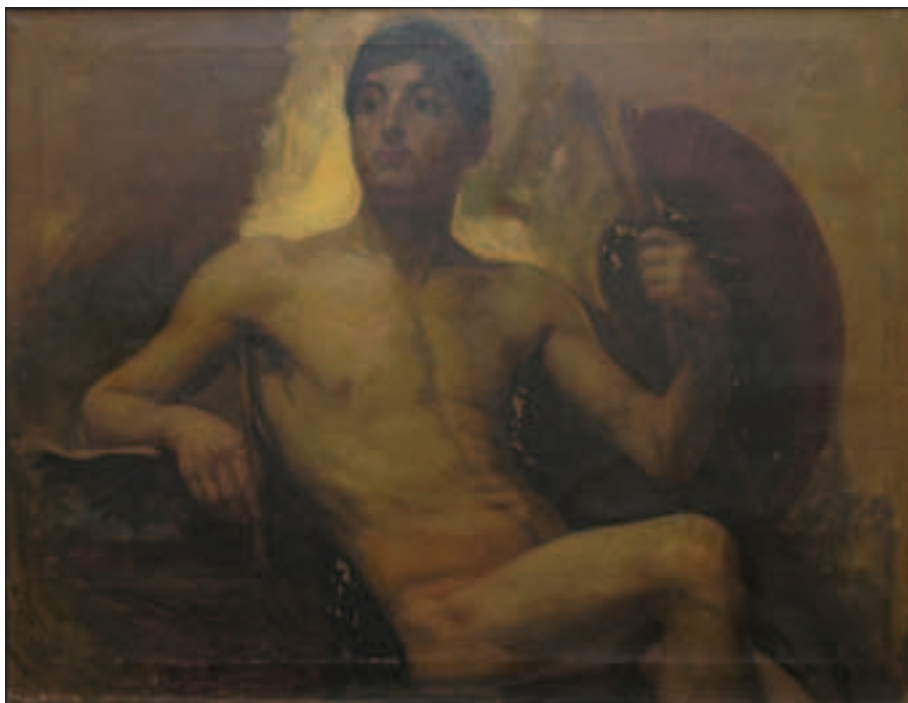

Muški akt, 1913.

Portret sveca, 1891.

Skica za dekoraciju Sveučilišne knjižnice, oko 1914.

Autoportret sa ženom, (?)

Ana Gaj, 1902.

Portret žene u gradu, (?)

Portret muškarca, 1907.

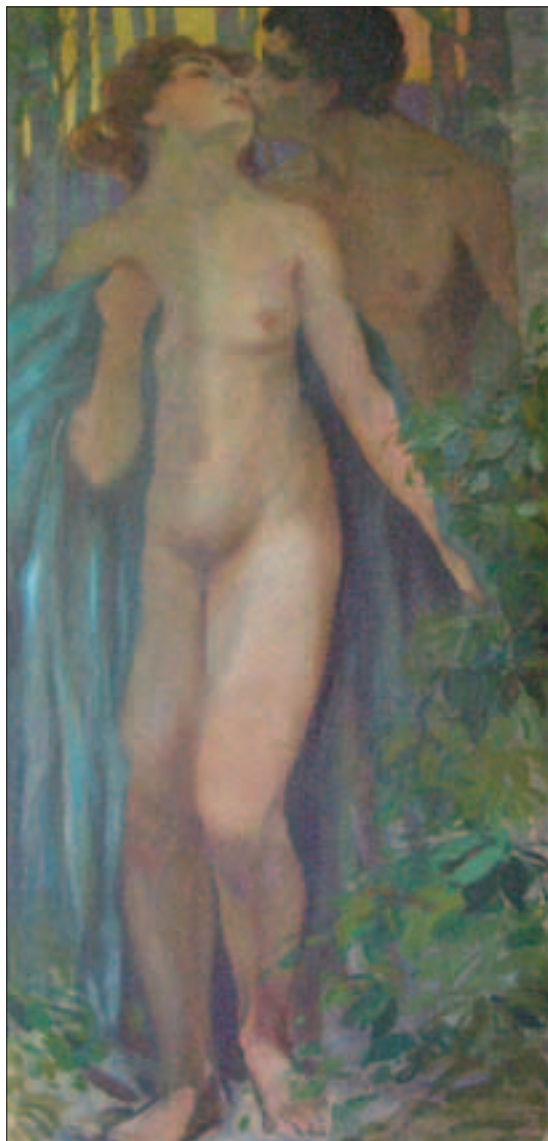
Portret žene, 1907.

Portret Maše Adele, 1908.

Ženski akt, 1914.

Poljubac, (?)

Dr. Čiro Truhelka sa suprugom, oko 1896.

Franjo Jakuševac, (?)

Raspeće, 1919.

Popis izloženih radova

1. **Franjo Jakuševac, (?)**
Ulje na platnu, 78 x 61 cm
Sign. nema
Muzej Đakovštine, Đakovo
2. **Dr. Ivan Dežman, oko 1900.**
Ulje na platnu, 58 x 48 cm
Sign. Dr. I. M. Dežmanu / I. TIŠOV
Hrvatski povijesni muzej, Zagreb
3. **Stjepan i Marija Radić, 1925.**
Ulje na platnu, 50 x 80 cm
Sign. I. TIŠOV – 5. VIII. 1925 / BAŠKA
Hrvatski povijesni muzej, Zagreb
4. **August Košutić, oko 1925.**
Ulje na platnu, 61 x 49,5 cm
Sign. I. TIŠOV
Hrvatski povijesni muzej, Zagreb
5. **Mira Košutić, oko 1925.**
Ulje na platnu, 61 x 49 cm
Sign. nema
Hrvatski povijesni muzej, Zagreb
6. **Raspeće, 1919.**
Ulje na platnu, 146,6 x 85,7 cm
Sign. I. TIŠOV
Dijecezanski muzej, Đakovo
7. **Hinko Mayer, oko 1915.**
Ulje na platnu, 125 x 97 cm
Sign. I. TIŠOV.
Josip Kovačić, Zagreb

8. **Dr. Ćiro Truhelka i supruga**, oko 1896.
Ulje na platnu, 80 x 59,5 cm
Sign. nema
Gradski muzej, Vukovar
9. **Poljubac**, (?)
Ulje na platnu, 148 x 70,5 cm
Sign. nema
Galerija likovnih umjetnosti, Osijek
10. **Kuglanje**, (?)
Ulje na platnu, 38 x 25 cm
Sign. l. d. I. TIŠOV
Galerija likovnih umjetnosti, Osijek
11. **Ženski akt**, 1914.
Ulje na platnu, 80 x 100 cm
Sign. d. d. TIŠOV
Galerija likovnih umjetnosti, Osijek
12. **Autoportret**, oko 1917.
Ulje na kartonu, 51 x 37 cm
Sign. g. d. I. Tišov
Galerija suvremene umjetnosti, Zagreb
13. **Muški portret iz obitelji Kavčić**, 1923.
Ulje na platnu, 96 x 67 cm
Sign. d. d. I. Tišov / 1923.
Gradski muzej, Karlovac
14. **Portret žene u gradu**, (?)
Ulje na platnu, 111 x 85,5 cm
Sign. d. d. TIŠOV
Obitelj Gaj, Zagreb
15. **Autoportret sa ženom**, (?)
Ulje na platnu, 82 x 125,5 cm
Sign. nema
Obitelj Gaj, Zagreb

16. **Fontana Carpeaux**, 1913.
Ulje na platnu, 80 x 53,5 cm
Sign. Paris 2. VIII/Tišov
Obitelj Gaj, Zagreb
17. **Portret muškarca**, 1907.
Ulje na platnu, 137 x 51,5 cm
Sign. nema
Obitelj Gaj, Zagreb
18. **Portret žene**, 1907.
Ulje na platnu, 137 x 51,5 cm
Sign. l. d. I. Tišov / 1907.
Obitelj Gaj, Zagreb
19. **Ana Gaj**, 1902.
Ulje na platnu, 38 x 50 cm
Sign. Tišov, 1902.
Obitelj Gaj, Zagreb
20. **Skica za dekoraciju Sveučilišnu knjižnice**, oko 1914.
Ulje na platnu, 111 x 84 cm
Sign. nema
Obitelj Gaj, Zagreb
21. **Studija - Rebeka**, 1894.
Ulje na platnu, 86,5 x 65,5 cm
Sign. nema
Moderna galerija, Zagreb
22. **Astronom**, oko 1900.
Ulje na platnu, 47 x 68,6 cm
Sign. d. d. u.
Moderna galerija, Zagreb
23. **Portret muškarca**, (?)
Ulje na platnu, 79 x 64 cm
Sign. d. d. I. TIŠOV
Moderna galerija, Zagreb

24. **Muški akt, (?)**
Kreda/papir, 58 x 34 cm
Sign. d. d. u.
Moderna galerija, Zagreb
25. **Portret Vere Faller, 1920.**
Ulje na platnu, 52 x 40 cm
Sign. g. d. I. TIŠOV / 1920.
Moderna galerija, Zagreb
26. **Portret stare gospođe, (?)**
Ulje na platnu, 79 x 71 cm
Sign. d. d. u.
Moderna galerija, Zagreb
27. **Potok Kraljevac, oko 1912.**
Ulje na platnu, 69 x 44 cm
Sign. d. d. I. TIŠOV
Moderna galerija, Zagreb
28. **Portret Maše Adele, 1908.**
Ulje na platnu, 124 x 132 cm
Sign. nema
Moderna galerija, Zagreb
29. **Muški akt, 1913.**
Ulje na platnu, 71 x 49 cm
Sign. TIŠOV. / PARIS.
Moderna galerija, Zagreb
30. **Ples Salome, 1902.**
Ulje na platnu, 95 x 158 cm
Sign. 1. d. I. Tišov / 1902.
Moderna galerija, Zagreb
31. **Portret sveca, 1891.**
Ulje na platnu, 49 x 39 cm
Sign. I. TIŠOV / 1891.
Moderna galerija, Zagreb

Kronologija života i rada - naglasci

1870. – 8. veljače rođen u Viškocima
1885. – 1889. – pohađa Obrtnu školu u Zagrebu
1889. – 1893. – kao stipendista Zemaljske vlade boravi u Beču
1893. – zajedno s Robertom Frangešom izlaže u Zagrebu
- 1893.-1894. – usavršava se na Akademiji likovnih umjetnosti u Münchenu;
- ženi se sa Terezom Neuhäusler (rođena u Starim Mikanovcima)
1895. – počinje raditi na Obrtničkoj školi u Zagrebu

1900. – po nacrtima Aladara Baranyia na Pantovčaku gradi kuću, ponajbolji primjer secesijske arhitekture u Zagrebu
1902. – kao uspješnom predavaču dodijeljena mu je titula profesor
1907. – "Proljetna izložba" u Budimpešti
- 1913.-1914. – boravi u Parizu na Académie Julian
1918. – izložba u salonu "Ulrich" u Zagrebu
- 1918.-1928. – živi u Zagrebu konvencionalnim građanskim životom
- po naruđbama radi mnoštvo, uglavnom portretnih slika
- izlaže na skupnim izložbama
1928. – umro u Zagrebu 20. rujna

SPONZOR IZLOŽBE

Super Konzum

ĐAKOVO, V. Nazora 6